

INSEMĂNĂRI

Notițe bibliografice

„LA SAGESSE JUIVE”. — În editurile Payot și Calmann-Lévy din Paris, a apărut, acum câțiva ani, o bibliotecă numită *Miniature*. Cărțile (între 120—150 de pagini) sânt iliputate; ele pot încăpea în buzunarele jiletelor. Hârtie de lux, chenare de aur; tiparul — o minime. Iar copertele — parte de pânză, parte de carton — reproduc desenele tuturor tapetelor dela goboluri până la scoarțe românești. Căci inter redactorii acestei splendide bibliotecă e și unul de pe la noi, E. un fost „băet de băcănie” din Botoșani, care, știind din Biblie, că bine este ca „prașurile ușilor celui înțelept să le roză piciorul tău”, se hotărise să intre în slujba mediatorului Liebman, o interesantă figură a Botoșanilor.

A slujit. Și, drept simbric, a luat învățătură. Și cu învățăturile dobândite s'a aventurat în occident, a făcut filozofia la Lausanne și Genève, a luat doctoratul la Sorbonna și a colaborat la cele mai importante reviste filozofice din Franța, printre cari e cea scoasă de Théodule Ribot.

În biblioteca *Miniature* au apărut vreo sută de lucrări, — printre cari „Gândurile” lui Anatole France, cu o prefață de acel botșonean Maurice Solovine, *Cântarea cântărilor*, *Cașetă-i de Spinoza*, *Reflexiuni asupra Timpului*, *Spărtul și a Vieții* de Bergson.

Volumele „La sagesse juive”, — din care vrei să citez aci, — e constituit de fragmente alese din profeti, din Iov, din Ecclasiastul, și se încheie cu pagini din înțelepciunea lui Ius fiul lui Sirah, și din Ahikar, zis și Asirianul.

Întă câteva din fabulele și aforismele acestuia din urmă: „Un porc își făcu o baie; se spălă frumos dar eșind din baie, zări o băltoacă cu noroi; și porcul se tăvăli în noroi.”

„Un palmier nu dădea roade; stăpânul său veni să-l desrădăcească. Palmierul îi zise: „Mai dă-mi rășon un an și-ți voi produce roșcove”. Stăpânul său îi răspunse: „Nenorocitul, n'ai fost în stare să produci fructul tău; cum izbit-vei să produci roadele altuia?”

„Puii unei rândunici căzură din cuibul lor. O pisică puse laba pe ei și la zise: „Dacă m'erau ca aici, ei se întâmpla o nenorocire”.

„Dacă un bogat se ospătează cu carne de șarpe, se spune că o face pentru tâmplăuire; dar dacă un sărac mănâncă șarpe, se zice că mănâncă de foame.”

Fasagiile privitoare la Ben Sira sânt desprinse dintr'o carte a doctorului Israel Lévi: *Ecclasiastul sau înțelepciunea lui Ius, fiul lui Sirah*.

Câteva pilde: „Când vorbești prostului, parcă vorbești unui om care doarme. La arma urmei o să-ți spuce: Aude? Ce-i?”

„Dolul după un mort durează șapte zile; jalea pe care și-o primește un prost durează o viață întreagă.”

„Înțelepciune ascunsă, comoră nevăzută: la ce folosește și una și alta?”

„Țărâșul se nfișe adânc între două pietre: astfel păcatul pătrunde, între vânzare și câmpărare.”

„Fără de nădădire via e pustie, și fără de femeie omul e un vagabond.”

„O jumătate de ceas de cețire și te-ai ospătat cu „pâinea înțelegerii și cu apa înțelepciunii”.

„Si-ți pare rău că volumașul l-ai isprăvit așa de repede? Sufletul tău mai e încă flămând. Ai vrea să-l hrănești chiar cu imensa înfrustare a celui mai mare elegiac din toate vremurile: înfrustarea lui Iov. Ai vrea să-ți mai tulburi inima necăjită, chiar și cu scepticismul din *Cohelet*.”

„Si ai vrea să mai ascuți din pildele „limbii cei bine graitoare”, din poezul *cușetelor* cu osteneală Ius ben Sirah. El, urul dintre cei dinții, a sfătuit pe oamant „să nu fie cu mâna lor întinsă pentru a lua și strânsă când e vorba să dea”, să nu „sămene pe brazdale nedreptății” și să nu „ațaje cărbunii păcătoșului”.

El a mângâiat pe cel studios: „Și vor fi te obzile învățării acoperământ de țărnie, și lanțurile ei podabă de mărire”.

Iar metaforele lui sânt adănci inscripții: „Blestemul numelui dezrădăcează temelile — Pășunea celor bogăți sânt săracii!”

BARBU LAZAREANU

Contribuții la cunoaștere

„Jumilii” din Iași

Scrisori invadite ale lui St. Vărgolici către d. Iacob Negruzzi

XII

Iași 29/12 89.

Într-o scrisoare

Odată cu aceasta îți trimit un pachet conținând un studiu asupra Veronicăi Micile de tinerul nostru licențiat N. Iorga, despre care îți-am vorbit în scrisoarea trecută. Cred că-l vei publica în *Convorbiri*, deși vei găsi în el unele neajunsuri, datorite neexperienței, dar are și părți foarte bune, după părerea mea. Mi-a promis în curând un studiu lung asupra satinei la cei vechi și la moderni, pe care îl-voi trimite la vreme. Scrie cu o nepomenită ușurință, deși cu o slovică foarte necoetă. Tu însă care ai experiența multor scrisori, sânt sigur că-l vei ceți fără multă muncă. El a dat un studiu asupra *lubrei* în *literară*, la revista din Iași (1), și n'ar fi reu să apară întâi în *Convorbiri* studiul ce-ți trimit acum. Am stăruit, împreună cu Culiuan, pe lângă d. Rosetti (2), ministru, să-i dea o bursă de 3000 lei până la Sept. pentru o călătorie în Italia și Grecia, unde pe lângă căutarea sănătății, să descrie impresiile ce-i vor face vizitarea acestor locuri pline de amintirile antichității. Apoi la Sept. va concura pentru o bursă în străinătate.

D. Rosetti a promis mult, și credem că va face. Consiliul facultății și rectorul îl vor recomanda oficial pentru acest sfârșit. Cred că și sprâjiiul tău nu-i va lipsi.

Sincere felicitări de sărbători și anul nou.

Al tău amic,

S. G. Vărgolici

XIII

Iași 28 Mart. 1890

Într-o scrisoare

Iorga așteaptă totdeauna cu nerăbdare sosirea *Convorbirilor* ca să vadă de nu e publicat vre-unul din articulele sale. Asta

1. Athiva.
2. Teodor Rosetti mort de curând

e ambiția sa. După biletul tău din 15 Fevruar, în care-mi spui că articulele nu plac acolo, aș înțelege că ele nu vor fi publicate de loc. În acest caz m'aș pune, față cu dânsul, sau mai bine, te-aș pune pe tine, într'o poziție ciudată. Eu i-am cerut lui pasajul din scrisoarea ta din 27 Ianuarie, în care ziceai, relațiv la dânsul: „Pentru publicarea articulelor tinerului Iorga, trebuie așteptat câteva numere. Le găsesc bine scrise dar cam abstracte pentru publicul român. Pe ici pe colo îmi voi lua voce să fac câteva mici suprimări sau modificări”.

Cum rămâne acum lucrul, de nu se publică? El și eri m'a întrebat la universitate, unde a ținut o conferință „asupra moralității în artă”, cam abstractă (acesta-i păcatul lui, de care cu timpul se va desbară), dar plină de fapte și interesantă. Eu i-am spus că nu le-a venit încă rândul că este materie foarte multă (?), dar că să aibă răbdare. A publicat deja articule literare în *Lupta*, a publicat și va mai publica în *Era nouă* (cetește numărul de ieri). În numărul viitor al revistei din Iași apare ear un studiu a lui. Cum vezi, este de o mare activitate, și trebuie încurajat. El vine zilele acoste la București, spre a se prezenta la 15 Martie la un concurs de latină, cursul superior din Ploesti. Vei avea ocazie să-l cunoști și să-l apreciezi.

Rosetti îi dă 2000 lei la 1 April pentru a merge în străinătate.

Fă cum va fi mai bine. Salutări amicale.

S. G. Vărgolici

XIV

Iași 16 Aprilie 1890

Într-o scrisoare

Încă o rugăminte. D. Gheorghie Buțureanu prin o petiție din 2 Martie trecut a cerut dela Minister pentru nepoata sa Maria Buțureanu bursa dela școala centrală de aici, devenită vacantă, prin moartea elevii Elena Teodoru. Cereea sa e bazată pe concursul cu nota 7.15 ce a dat nepoata sa la Septembrie, anul trecut, și pe cartișul constatator că ea frecventează la Esternatul secundar, și are note bune. Cred că aceasta nu e un hațir, prin urmare, se poate face. El crezând că nu e nevoie de stăruință, cerștinea fiind foarte simplă, a trimis numai petiția, care s'a îngropat desigur în nămolul hârtiilor ce se strâng la consiliul permanent. Te rog interesază-te de dânsa, și fă-o să fie rezolvată favorabil. Eu îți mulțumesc dinainte și din partea lui Buțureanu și dintr'a mea.

Mi-a părut bine că ai publicat în *Convorbiri* studiul lui Iorga asupra VERONICĂI MICLE. Cred că vei publica și pe cel asupra lui Creangă. De sigur că tinerii n'are încă experiența condeiului, dar nu se poate contesta că are un fond de idei foarte bogat și foarte original.

Ori mă înșel eu, ori acest tiner e merit cu timpul a ocupa un loc însemnat în mișcarea literară de la noi. 3).

Salutări amicale dela

S. G. Vărgolici

ADY PROZATOR. — La noi Ady cunoscut mai mult ca plămăntor de minunate versuri — scrie cu cur și sine — de perfecțiune și bogăție neaterocută, a căror limbă neaș ungurească le face aproape cu neputință de tălmăciți într'ală limbă. Mai puțin cunoscut opera lui poetică — mai umilă poate, dar tot atât de adânc-omenească și cuprinsătoare de bogate frumuseți artistice — îmbrăcată în halina mai largă a prozei. Ca și în poezii, în scrierile și articulele lui se străduie aceiași atitudine în față vieții: caldă dragoste de oameni învâruie eroii, descușuți de analiza lui severă, dar protenoasă, până în culele cele mai ascunse ale sufletului lor; același mare milă pentru viața care se stinge, același remanere în fața sorții. Fraza lapidată nu reușește să-l ascundă tot sufletul, și emoția care aburește din rânduri nu cedește și ne pământ.

Bucata „Fantoma Rahiei SUEJAN” este luată din volumul „Igy is történetek” (Și așa se poate întâmpla), despre năvălirea cîrma spune acestea în prefața poezii: „Cred, că adevărată muzică, adevăratul cântec înțelepciunii din „tinerul unde stăpânește Moartea. Cel cari pretuios pe scriitorul „de versuri Ady, să asculte din cartea aceasta cântecul secerătorilor, „cari se reitorii din tînărituri Moții. Cu un curvânt să privească „cu dragoste și aceste versuri ale lui Ady, îmbrăcate în halina „puțin cam neguroasă a povestirii”.

I. L.

Chemare...

Când te-am strigat din hăul meu obscur
In care sbuciumarea lua ființă,
Cu glasul plin de-o tainică dorință —
Ecce! mi-a răspuns străin și dur...

Lăuntrică-mi pornire ancestrală
Dormia neânășită de vecii —
Imaterial pluteam în lumi de-o zi,
In lumi de broderie siderală...

Acum ca două umbre care due
Nestrăbătute noi-ți adânci, cu ele —
Sub cerul țării marginii, fără stele
Noi ne-am ghicit răsăritorul suc...

Eu știu că drumul tău, femeie, n'are
Nici început, nici capăt, nici popas —
Că tremurul ce-ți-a n'lvrit în glas
Împreștă miresme milenare —

Ci tocmai cu veia sa eu chem!...
Te-așteaptă umbra mea ca s'o impresuri,
Să-i dai aventuri noi și înflesuri,
Ș'o desrobosti de-al lutului blestem...

Si-atunci, — sub cerul negru, ca n'ri'o mină
Din tinerice plămădi-vom sori, —
Ca să descrie în noaptea-fără zori
Hiperbole imense de lumină...

GEORGE SILVIU

3. Paragraful subliniat de noi a fost reproducit în „Autografe Române” comunicare de d-l I. Negruzzi Academia Română Buc. 1929 p. 14.

Vatoolav Jagitch, decanul și cel mai celebru filolog slav, a murit, la Viena, în 5 August 1923, în spitalul Sofia, în etate de 88 de ani. El e considerat, cu tot dreptul, ca cel mai mare slavist contemporan. Opera sa literară și filologică e universal cunoscută și recunoscută. El a fost redactorul principal al famosului *Archiv für slavische Philologie* pe care l-a îngrijit din 1876 până în 1914, la începutul războiului european. Cariera sa e foarte instructivă. Student croat, el în parte la mișcarea intelectuală a patriei sale, căroia l-a fost foarte devotat pe timpul studiilor sale la Viena, unde el devine cel mai bun elev al lui Miklositch. Din Viena și pleacă la Zagreb în calitate de profesor de liceu. În 1870 a fost suspendat din această funcțiune din cauza opiniunilor sale politice. Din întâmplare, aceasta a avut și o latură bună. El e invitat de Universitatea din Odessa la una din catedrele de studii slave. Grație acestor împrejurări, a putut el urma lucrările sale științifice care l-au asigurat o renume universal. După câțiva ani, el e chemat de Universitatea din Berlin, unde învățământul său atrage o multime de studenți. Pe urmă el se reîntoarce în Rusia, de astă dată însă la St. Petersburg, pentru a-și încheia cariera universitară acolo unde a și început-o la Viena, ca profesor de filologie slavă, opea antecesorului său croat George Krijenitch, care în secolul menilele civilizațiunii slave dela Elvețlegii de poezie națională publicat în 1861 până la Istoria filologiei slave, ultima sa operă grandioasă. Deși a studiat toate popoarele slave, totuși Rusia l-a

preocupat mai presus de toate. Sub acest raport, el a continuat opera antecesorului său croat George Frijanitch, care în secolul al XVII-lea a consacrat întreaga sa viață studiului Rusiei.

El a dovedit că limba ucraïneană nu poate fi limbă independentă de cea rusă, precum cea croată, sârbă și slovenă încă sunt identice, fiind menite acestei națiuni să formeze împreună un stat slav: Jugoslavia de astăzi pe care el o vedea de mult în cercările sale filologice. Peste tot el era inamicul separării limbilor și dialectelor slave. În studiile lui despre poezia populară a Slavilor el distinge următoarele izvoare eterne ale acestei poezii: faptele existenței cotidiene, evenimentele istoriei naționale și apoi subiectele împrumutate de tradiția populară din Biblie și din literatura evului mediu. În acest sens e concepută și lucrarea sa despre pătura creștină-mitologică în literatura rusă. Spre deosebire de maestrul său Miklositch, un elev al celui lui Dobrovsky, Jagitch dă conceptului de filologie slavă o înțindere cu mult mai mare. Prin aceasta el înțelege „o știință care are ca obiect studiul ansamblului de manifestări ale vieții spirituale a popoarelor slave, așa precum apar acestea în limbile lor, în monumentele lor literare, în credințele lor, în tradițiile lor și în moașturile lor”. Aceasta mestește lăsată de el, pentru a fi cultivată de discipolii devotați, popoarelor slave, este imensă. Valoarea ei abia se va putea fixa cu timpul.

L. G.

Cărți și Reviste

LEUROPE NOUVELE (4 August) Scrișul francez numărul o sumă de istorii literare. Dacă o statistică ar fi interesantă, s'ar putea spune că sunt peste câteva sute, dintre care rămân ca cele mai bine ordonate, a lui Gustave Lanson și ceea care o în curs de apariție, a lui Joseph Bédier, și care pare a fi celelalte după un plan nou. În numărul acesta al revistei întâlnim tot numele lui Bédier care împreună cu Sirovski scrie în „Historia de la nation française” a lui Hanotaux, partea privitoare la istoria literaturii franceze. Cartea lui Hanotaux, apărută în mai multe volume, (am consultat-o într-una din bibliotecile noastre publice) se prezintă în primul rând ca o frumoasă față exteriură. Tehnică e nouă, are reproduceri după gravuri în lemn și câteva planșe în culori, mai puțin reușite, dar foarte rare.

Primul volum e scris de Bédier și conține istoria literaturii latine în Franța și istoria literaturii franceze dela origine până la Ronsard. Publicul francez era obișnuit a crede că până la Pleiada lui Ronsard, literatura franceză nu exista, sau era foarte vagă și vagabundă fiind numai specializată corectorii. Sistemul prezentat de Bédier o face interesantă și în stare de a fi gustată de toată lumea.

În al doilea volum — e acel lucrul de Sirovski — se trece în revista literatura dela Ronsard până la Barres. Sirovski este în primul rând departe de maniera unui Brunetiere. El nu cercetează miscarea literară ca s'apuză unii legi de progres sau de regres. El ia individualitate cu individualitate, o cercetează în îndelung, și scoate caracterile generale spre o căi mai bună valorificare și înarținare a acestor valori. Ceeacă arată din partea lui Sirovski mult gust și un tact admirabil.

Acasă oarte — spune E. Berl — e înșelul mai mult pentru stricai. Pare un fel de *Plutarque* ilustrat al literaturii noastre, o seamă de colecție de măști funerare, care se asemănă toate în mod familiar: sunt înfățișările sufletului francez.

Se spune că stăruințata va da convenia atenției spiritului științific. În Bédier și sensibilității contemporane pe care o manifestă Sirovski.

LES ANNALES (6 August) publică următoarea notiță ca un răspuns la o întâmplare: „Un artist străin prețind că France nu murăre în literatura ei un caput tip de felul care să fie simbol al originalității și al originalității după cum înțelindim în *Nușticia* din Odessa, în Julieta lui Shakespeare, în Laura lui Petrarca sau în Beatricea lui Dante”.

Yvonne Sarcey, care a fost înfățișată din partea revistei e' punct cheștinea spre o lămurire oarecare primărie vre-o trei sute de scrisori care vorbesc numai despre una singură, despre *Mirella*. Iată ce scrie d-ra Laurence T.: „Eroina care simbolizează mai bine limba fiid franceză nu e oare *Mirella*? Așa ca totul grațioasă *Mirella* a lui Mistral? Numele ei înșuși evoacă poezii și sociale, și un plămăntor și portulm *Rivoli*, al altor lucruri delicioase care turbură o inimă tânără și face să înțelegem în ea dragostea. Ca și Julieta lui Shakespeare ea a știut să seducă prin farmecul ei: poezii, pictori și muzicanti”.

Un alt răspuns mai aprins dă „una Provençală provençală”, după cum o anunță Yvonne Sarcey: „*Mirella* realizează concepția meridonială a dragostei; pentru că avem adese la noi oarecari și greci care înțeleg în adrepte nostru celic, noi suntem în același timp pasionale și melancolice. La fel ca un Euripide, noi considerăm dragostea ca ceva înalt din farmece, ne e toamnă de ea, dar o dorim”.

Relativ la concursul acesta deschis de „Les Annales” deschidem și noi unul similar. Pe lângă faptul că vrem să stabilim tipul tinerii române din literatura noastră, stăruim a ține seama și române ca se găsesc eventual descriși în poezia populară. De prisos să mai spunim că aleasa noastră trebuie să fie frumoasă, castă, cu sufletul clococitor de dragostea dar și de virtute.

Cititorii cari vor să ne comunice impresiunile lor, vor scrie pe adresa *Adevărului literar*, indicând pe pic persoana care semnează cronica de față.

JUNIMEA LITERARĂ (No. 4-5) revista condusă de d. I. Negruzzi și pusă sub precepta redacție a d. Luca Morariu a reapărut anul acesta în al doisprescolului an de viață.

Are exact același program ca și în trecut, literatură puțină, studii multe și interesante. Eu aș înțelui-o în loc de „revista de literatură, artă, știință” simplă de tot „revista de istorie literară și folklor” și cred că ar fi mai nimerit, mai ales că nu avem încă o asemenea revistă.

Un articol erudit scrie d. Th. Capidan despre „Potru Maior și Aromânii” care pe vremea când nimeni nu se mai interesa de ei, Petru Maior veni și le dovedii originea lor romană, încercând să le explice porocla *Pintari*, „de la familia prea strălucită din Roma antică”; al doilea, pentru că în afară de origine el căuta să le salveze și limba, prin înlocuirea unică în felul ei, de a o introduce în grupul acelor Români din care, mai târziu, era să scuză limba literară, cu ajutorul căreia trebuia să se desăvârșească unitatea culturală a tuturor Românilor.

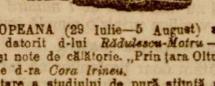
D. Victor Morariu publică conferința sa despre „Vasile Bumbac” pe care a ținut-o la Atenaul din Suceava în Faur 1923. E o meritorie încercare de a stabili figura poetului Bumbac în istoria noastră literară.

Interesant e studiul colaboratorului nostru d. Grigore Nădejde cam face istoricul familiei Eminovici din Polonia împreună cu un doctoman și scrios arbore geneologic.

Model de adevărată cercetare e scrișul folcloric „Stăna la Români din Bucovina”, isculă *Dimitrie Dan*. E descrierea unei stăni făcută în mod cu totul științific, care înmurește încă o latură din folclorul român.

Cronica bogată încheie numărul acesta al revistei, care nu are versuri bune, decât doar o strofă din traducerea d. N. Dracoe după T. Sturza:

Un tînăntu bodeau... re prag
Se năntinde un cantonier a lens —
Privindu-și ștopii săi cu drag,
Clipsește tot mai des din gura,
Păstăru în stăni de joc
Și ține fluere de soc...

IDEEA EUROPEANĂ (29 Iulie—5 August) are un articol de politică socială, datorit d-lui *Rădulescu-Motru* — „Adevărul pentru România Mare”, și note de călătorie „Prin țara Oltului” scrie cu aceeași pasiune înarurată de d-ra *Cora Iriescu*.

Ca o completare a studiului de pură știință a d-lui *Dimitrie Dan* din „Junimea literară” vine articolul acesta care înfășoară stăna în poezia ei, alomând-o cu oarecare spirit anecdotice. Voiam să mă fereșc să nu pierd oarecari și anecdotice. Dar când ne-am acințit în stăna, porni ploaia bună. Adăpost, vorba vine. Ploaia cum trece prin șiță zărită, prin grinzile rare, prin siduri de bolovani nelegoți cu ciment. E drept că fără asta ne orba de tot fumul; dar dacă te asturau numai ochii, în schimb te amenința junghețura porumbului.

„Cum e, cum nu-i, brânza-i bună, ne fosea curaj” Bédier? Să le mai plângă și de noroi, ar fi prea mare pretenție. Voiam să mă fereșc să nu pierd oarecari și anecdotice. Dar când ne-am acințit în stăna, porni ploaia bună. Adăpost, vorba vine. Ploaia cum trece prin șiță zărită, prin grinzile rare, prin siduri de bolovani nelegoți cu ciment. E drept că fără asta ne orba de tot fumul; dar dacă te asturau numai ochii, în schimb te amenința junghețura porumbului.

GEORGE BAICULESCU

ANATOLE FRANCE. *Birtul de la Regina Pédaque*. Trad. M. Hăruș. Edit. Cultura Națională.

Traducătorul a avut de sigur multă admirație pentru splendidă „*Rôtisserie de la Reine Pédaque*” de vreme ce s'a încumetat s'o dea în graiul nostru. Greutatea l-a fost îndoită.oricâtă muncă și cămpănie, alegea anevoloasă și migăloasă s'ar depune, reușita e deplină numai în traducerea ideller. Limba ca mod de exprima- e al gândirii nu are caracter specific pentru fiecare popor. De aici și ușurința în învătarea și stăpânirea unei limbi străine numai în exprimare de judecți. Aceasta cu atât mai mult, cu cât la baza tuturor limbilor se află un fond comun psihic, unitate și identitate de simțire și gândire. Cu totul altceva e pentru simțire. Expresimarea ei trebuie să fie spontană, sugestivă, compuneșea fonetică a cuvintelor spune ceva; apoi fiecare înțorsătură de frază reprezintă mișcarea unui sentiment. Așa încât sentimentul și fraza formează un corp organic, un tot indivizibil. Dovadă: poeziile populare și lirica poetică, destul de caracteristice. Astfel ca mod de exprima- a simțirii limba e specifică poporului. Iar explicarea o găsăm în psihologie, rezultat al înțelșilor noastre manifestări lingvistice.

Cu această greutate de nevins a avut de turcă traducătorul. În deosebii pentr-u candidul Jacques Tournetbroche (pe care l- botează *Invitefrigare*), plămăntor cu furtre de prozelit pentru maestrul său, naiv și nabădăos în sentimente, mereu în contradicție între pornele instinctului și morala stoică ce l-a predicat abatele. Tot așa cu Jérôme Coignard, „abbé” cult și rafinat, epicu-eu amestecat cu sublimul lui Ius, sfăuritor de paradox morale și sociale. Adeptul lui Boetius și Epictetes, indulgent filosof ce lubeste viața și pe omul arational (cum este natural) în traducere apare puțin vulgar și gastronomic.

Dar în deosebii calitățile înalte din text, savozarea și impresia de deosebită satisfacție, alinarea sufletescă, atârca spiritului de silogisme sofisticate — și estetismul frazei stilizate, dar vie și simplă, cu nuanțe de fină ironie, — tot acest dar al lui France e palid. Cu această lipsă (a doua) se întărește adăgial „traducător-traditor”, pe care îl merită majoritatea traductoilor — deci să nu fie cu supărăre.

E. T. A. HOFFMANN: *Povestiri* traduse de E. Marghita. Edit. Cultura Națională.

Afară de „*Domnișoara de Seuderi*”, celelalte două povestiri „*Dogele și dogaresa*” și „*Copilul străin*” vor păcăli pe cei ce se vor aștepta la fantastic, extraordinar șel.

Lor li se potrivește bine numirea de povestiri — și mai bine povestii. „*Copilul străin*” e o mângăiere de bunice german, ce îndrugă nepoteliilor poveștea băiatului și fetitei ce s'au jucat cu Copilul Ius, ca pe le aducea juctri și minunății, iar el îl făgăduia că o să-l păstreze în inimile lor, după ce se rugase în zadar să-l ia cu el. Iși are și ea frumusețea ei.

„*Dogele și dogaresa*” (dogaresse) e mai potrivită. Totuș, de dragul rarei tehnici, o alegea din povestirile lui Hoffmann se impunea.

Y. ACHIM